

6 czerwca 2018 r.

Komunikat KNF w sprawie nadzoru nad działalnością Biur Usług Płatniczych

Prowadzona przez Biura Usług Płatniczych (dalej: BUP) działalność w zakresie usług płatniczych jest działalnością regulowaną, tj. działalnością, którą przedsiębiorca może wykonywać, jeśli spełnia warunki określone przepisami szczególnymi i po uzyskaniu wpisu do właściwego rejestru działalności regulowanej. Ponadto działalność BUP w zakresie usług płatniczych podlega nadzorowi sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego (dalej: KNF). Szczególne warunki wykonywania przez BUP działalności w zakresie usług płatniczych oraz zasady sprawowania nadzoru nad tą działalnością zostały określone w ustawie o usługach płatniczych. Celem przyjętych przez ustawę rozwiązań prawnych i instytucjonalnych jest zapewnienie zgodności działalności BUP z przepisami ustawy o usługach płatniczych oraz ochrona interesów użytkowników usług płatniczych.

Pomimo już prawie 7-letniego obowiązywania ustawy o usługach płatniczych, KNF w dalszym ciągu stwierdza liczne przypadki naruszeń przez BUP wynikających z tej ustawy warunków prowadzenia działalności w zakresie usług płatniczych. Do najczęstszych naruszeń dochodzi w związku z nieprzestrzeganiem obowiązków:

- ochrony środków pieniężnych otrzymanych od użytkowników poprzez zawarcie umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej albo umowy ubezpieczenia na okres co najmniej 12 miesięcy i udokumentowanego, terminowego poinformowania o tym KNF;
- terminowego przekazywania KNF informacji o łącznej wartości i liczbie transakcji płatniczych wykonanych przez BUP w poszczególnych kwartałach i w danym roku;
- terminowego informowania KNF o przekroczeniu poziomu 500 000 euro przez kwotę transakcji płatniczych wykonanych przez BUP w danym okresie.

W związku z naruszeniami określonych w ustawie warunków prowadzenia działalności KNF nakłada na BUP kary pieniężne. Sankcje te nie przynoszą jednak oczekiwanych rezultatów. Pomimo ich stosowania skala naruszeń ustawy o usługach płatniczych przez BUP nie uległa istotnemu zmniejszeniu. Postępowania w sprawie nałożenia kary pieniężnej prowadzone są często wobec tych samych – karanych już wcześniej podmiotów. W wielu przypadkach po nałożeniu kary przez KNF niezbędne jest wszczęcie i prowadzenie egzekucji należności, z powodu braku wpłaty kary w wyznaczonym terminie.

Mając na względzie powyższe obserwacje, a także doniosłość przestrzegania przepisów prawa przez BUP dla zapewnienia prawidłowości i bezpieczeństwa funkcjonowania rynku usług przekazu pieniężnego oraz ochrony interesów użytkowników tych usług, jak również zadania i uprawnienia KNF związane z nadzorem nad BUP, KNF dostrzega potrzebę rozszerzenia

zakresu środków i sankcji nadzorczych stosowanych w związku z naruszeniami przez BUP określonych ustawą warunków prowadzenia przez nie działalności.

KNF informuje, że w sytuacjach, gdy dochodzi do poważnych, rażących naruszeń ustawy o usługach płatniczych (jak np. niewykonanie zleconych przekazów pieniężnych, czy prowadzenie działalności w zakresie innych usług płatniczych, bez wymaganego zezwolenia), a także w przypadkach, gdy obowiązki ustawowe nie są realizowane lub gdy ich niedopełnianie ma charakter uporczywy (np. pomimo nałożonej kary pieniężnej), a zwłaszcza gdy przedsiębiorca nie reaguje na monity lub zalecenia organu nadzoru (w szczególności nie odbierając kierowanej do niego korespondencji), KNF będzie rozważać wydanie decyzji o zakazie wykonywania działalności w charakterze BUP. Oprócz zakazu, skutkiem takiej decyzji będzie wykreślenie danego przedsiębiorcy z rejestru usług płatniczych oraz niemożność uzyskania ponownego wpisu przez okres 3 lat.

Jednocześnie, w sprawach mniejszej wagi, w szczególności wtedy, gdy opóźnienia w realizacji obowiązków ustawowych będą incydentalne i nieznaczne lub gdy niedopełnienie obowiązków spowodowane będzie usprawiedliwionymi względami, a przedsiębiorca niezwłocznie usunie nieprawidłowości, KNF skłaniać się będzie ku stosowaniu niesankcyjnych środków dyscyplinujących, polegających w szczególności na kierowaniu do BUP zaleceń w zakresie zapewnienia zgodności działalności z przepisami ustawy o usługach płatniczych lub podjęcia środków koniecznych do zapobieżenia naruszeniom interesów użytkowników. Podkreślić przy tym należy, że niewykonanie zaleceń KNF w wyznaczonym terminie traktowane jest przez ustawę jako naruszenie jej przepisów i stanowić może podstawę do zastosowania przez KNF sankcji nadzorczych, w tym – w postaci kar pieniężnych, a nawet zakazu prowadzenia działalności w zakresie usług płatniczych w charakterze BUP.

Poniżej KNF przypomina przewidziane ustawą o usługach płatniczych podstawowe warunki prowadzenia działalności w zakresie usług płatniczych w charakterze BUP oraz uprawnienia przysługujące KNF w związku z nadzorem sprawowanym nad tą działalnością.

Warunki wykonywania działalności BUP:

- 1) obowiązek wpisu do rejestru usług płatniczych (art. 119 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych),
- 2) obowiązek przestrzegania limitu 500 000 euro miesięcznie dla średniej całkowitej kwoty transakcji płatniczych z poprzednich 12 miesięcy oraz obowiązek ograniczenia działalności w terminie 3 miesięcy przypadku przekroczenia tego limitu (art. 118 ust. 3 w zw. z art. 127 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych),
- 3) wykonywanie obowiązków związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (art. 119c ust.1 ustawy o usługach płatniczych),
- 4) niekaralność osoby zarządzającej BUP za wymienione w ustawie przestępstwa (art. 119b ustawy o usługach płatniczych),

- 5) obowiązek przedstawiania w sposób rzetelny i zrozumiały informacji o BUP oraz o świadczonych przez nie usługach (art. 73 w zw. z art. 119c ust. 2 ustawy o usługach płatniczych),
- 6) obowiązek zawiadomienia KNF o zamiarze zakończenia działalności gospodarczej lub działalności w charakterze BUP (art. 123 ustawy o usługach płatniczych),
- 7) obowiązek ochrony środków pieniężnych otrzymanych od użytkowników poprzez zawarcie umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej albo umowy ubezpieczenia na okres co najmniej 12 miesięcy oraz zawieranie kolejnej umowy **przed** upływem obowiązywania poprzedniej przez cały okres prowadzenia działalności w formie BUP (art. 125 ust. 1 w zw. z art. 125 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych),
- 8) obowiązek przekazania KNF dokumentu potwierdzającego zawarcie pierwszej oraz każdej kolejnej umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej albo umowy ubezpieczenia **w terminie 7 dni od dnia zawarcia** przedmiotowej umowy (art. 125 ust. 6 ustawy o usługach płatniczych),
- 9) obowiązek informowania KNF (w terminie 14 dni) o:
 - każdorazowym przekroczeniu poziomu 500 000 euro (art. 126 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 126 ust. 3 pkt 1 ustawy o usługach płatniczych):
 - całkowitej kwoty transakcji płatniczych w danym miesiącu,
 - średniej miesięcznej kwoty transakcji płatniczych za każdy okres ostatnich 3 miesięcy i ostatnich 12 miesięcy,
 - wszczęciu przeciwko osobie zarządzającej postępowania w sprawie o przestępstwa wskazane w ustawie (art. 126 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 126 ust. 3 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych),
- 10) obowiązek przekazywania KNF informacji o łącznej wartości i liczbie transakcji płatniczych wykonanych przez BUP:
 - w danym kwartale – w terminie do końca pierwszego miesiąca następnego kwartału (art. 128 ust. 1 pkt 1 ustawy o usługach płatniczych),
 - w danym roku – w terminie do dnia 31 stycznia następnego roku (art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych),
- 11) obowiązek wnoszenia opłat na pokrycie kosztów nadzoru (art. 130 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych).

KNF w ramach sprawowanego nad BUP nadzoru może:

- 1) wezwać BUP do przekazania w wyznaczonym terminie wszelkich informacji niezbędnych dla realizacji celów nadzoru (art. 102 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 129 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych),
- 2) zażądać okresowego przekazywania przez BUP określonych danych niezbędnych do oceny sytuacji finansowej BUP (art. 102 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 129 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych),
- 3) nakazać BUP opracowanie i wykonanie planu przywrócenia prawidłowych stosunków finansowych (art. 102 ust. 5 w zw. z art. 129 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych),

- 4) przeprowadzić kontrolę działalności i sytuacji finansowej BUP (art. 103 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych),
- 5) wydać BUP zalecenia w zakresie zapewnienia zgodności działalności BUP z przepisami ustawy o usługach płatniczych lub podjęcia środków koniecznych do zapobieżenia naruszeniom interesów użytkowników (art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o usługach płatniczych),
- 6) w przypadku stwierdzenia, że BUP (art. 129 ust. 5 ustawy o usługach płatniczych):
 - nie wykonuje albo nieprawidłowo wykonuje obowiązek udzielenia informacji, o którym mowa w pkt 1 lub przekazywania danych, o którym mowa w pkt 2,
 - nie wykonało w wyznaczonym terminie zaleceń, o których mowa w pkt 5 lub nakazu, o którym mowa w pkt 3,
 - utrudnia albo uniemożliwia przeprowadzenie kontroli, o której mowa w pkt 4,
 - a także gdy działalność BUP jest wykonywana z naruszeniem prawa albo stwarza zagrożenie dla interesów użytkowników,– zastosować następujące środki nadzorcze:
 - wystąpić do organu BUP z wnioskiem o odwołanie osoby zarządzającej bezpośrednio odpowiedzialnej za stwierdzone nieprawidłowości (art. 129 ust. 5 w zw. z art. 105 ust. 1 pkt 1 ustawy o usługach płatniczych),
 - zawiesić w czynnościach osobę zarządzającą, do czasu podjęcia uchwały w sprawie wniosku o jej odwołanie przez organy BUP (art. 129 ust. 5 w zw. z art. 105 ust. 1 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych),
 - ograniczyć zakres działalności BUP (art. 129 ust. 5 w zw. z art. 105 ust. 1 pkt 3 ustawy o usługach płatniczych).
- 7) w przypadkach, o których mowa w pkt 6 – nałożyć na osobę zarządzającą bezpośrednio odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości karę pieniężną do wysokości trzykrotnego miesięcznego wynagrodzenia brutto tej osoby, wyliczonego na podstawie średniego wynagrodzenia brutto za ostatnie 3 miesiące przed nałożeniem kary (art. 129 ust. 6 pkt 1 ustawy o usługach płatniczych),
- 8) nałożyć karę pieniężną na BUP:
 - w przypadkach, o których mowa w pkt 6 – w wysokości do 500 000 zł, przy czym postępowanie w sprawie nałożenia kary nie może być wszczęte po upływie 6 miesięcy od dnia powzięcia przez KNF informacji o okolicznościach mogących stanowić podstawę nałożenia kary albo jeżeli od popełnienia czynu upłynęło więcej niż 2 lata (art. 129 ust. 6 pkt 2 w zw. z art. 116 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych),
 - naruszenia obowiązku poinformowania KNF o zawarciu umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej albo umowy ubezpieczenia (pkt 8 warunków działalności BUP wskazanych powyżej) – w wysokości nieprzekraczającej 500 zł za każdy dzień opóźnienia, nie większej jednak niż 100 000 zł (art. 125 ust. 6 w zw. z art. 125 ust. 7 ustawy o usługach płatniczych),
 - naruszenia obowiązku poinformowania KNF o przekroczeniu limitu 500 000 euro dla transakcji płatniczych w danym okresie (pkt 9 warunków działalności BUP wskazanych

powyżej) – w wysokości nieprzekraczającej 500 zł za każdy dzień opóźnienia, nie większej jednak niż 100 000 zł (art. 126 ust. 4 ustawy o usługach płatniczych).

Na podstawie przepisów ustawy o usługach płatniczych, **KNF może wydać decyzję o zakazie wykonywania przez BUP działalności w zakresie usług płatniczych**, w przypadku gdy:

- przedsiębiorca starając się o wpis do rejestru jako BUP złożył niezgodne ze stanem faktycznym oświadczenie o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania działalności w charakterze BUP (art. 129 ust. 6a pkt 1 ustawy o usługach płatniczych);
- KNF stwierdzi rażące naruszenie warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności przez BUP lub wynikających z przepisów ustawy obowiązków związanych z prowadzeniem działalności w charakterze BUP (art. 129 ust. 6a pkt 2 ustawy o usługach płatniczych);
- W przypadku niewykonania zalecenia lub nakazu w zakresie zapewnienia zgodności działalności BUP z przepisami ustawy o usługach płatniczych (np. w zakresie rozpowszechniania informacji wprowadzających w błąd) (art. 129 ust. 7 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych).